

Ziua mondială a teatrului

De comun acord, UNESCO, Institutul internațional de teatru (ITI), Asociația internațională a teatrelor de copii și tineret (ASSITEJ) și Uniunea internațională a marionetiștilor (UNIMA) au decis ca Ziua mondială a teatrului, 27 martie, să fie dedicată, anul acesta, copiilor.

Această hotărâre este firească, 1979 fiind Anul internațional al copilului. Dar mi se pare că acesta nu e singurul argument. Teatrul pentru tinerele și foarte tinerele generații de spectatori, chiar dacă nu a devenit preocuparea primordială a creatorilor, a eșuat totuși să mobilizeze și să stimuleze reputele personalități artistice de pe toate meridianele. Motivele interesului pentru această artă — considerată pînă nu de mult minoră și fără rezonanță — sînt multiple.

În primul rînd, de ordin social. În zilele noastre, copiii se maturizează mult mai repede. Tinerilor li se acordă mai multă independență, dîndu-li-se, în același timp, posibilitatea de a rezolva singuri numeroase și spinoase probleme. Teatrul poate contribui la rezolvarea unora dintre ecuațiile cu incuizabile necunoscute ale existenței. El poate oferi observații inedite asupra vieții, poate configura pilduitoare destine, poate sugera noi puncte de vedere despre individ și generație.

Teatrul își poate împropăta sursele de inspirație din gîndirea contemporană, din creația populară, din tezaurul spiritual al altor popoare. Tot ceea ce e mai bun, mai durabil, în teatrul pentru copii și tineri, provine din afirmarea superiorității inteligenței, a spiritului critic, din rezistența împotriva viziunilor sumbre. Niciînd, cultura n-a cîștigat cu atita intensitate, ca în ultimele decenii, nevoia de ordine, de echilibru, nevoia de a se ancora în zonele superioare ale umanului.

Procesul educației prin artă presupune educație pentru artă. Copilul trebuie pregătit, antrenat, mai întîi să simtă și apoi să înțeleagă opera. Practica a demonstrat că plăcerea estetică precede înțelegerea estetică și nu poate fi confundată cu ea. Excesele scientisto-pedagogice duc la respingerea fenomenului artistic, micul spectator fiind copleșit de un aparat teoretic-explicativ disproportionat față de cerințele lui. Copilul trebuie atras în universul artei cu modalități convingătoare și sugestive. Odată depășită această etapă, poate să înceapă procesul de înțelegere, semnificațiile, mesajul, dezvoltîndu-i-se treptat. Pentru a parcurge labirintul psihic al copilului-spectator, creatorul trebuie să fie un jîn psiholog.

Copilul nu trebuie socotit o ființă inferioară, ci o individualitate care n-a avut încă timp să se dezvolte.

Adultul a parcurs deja etapele de formare intelectuală, devenind un „lector“ cu discernămint, capabil de analiză. Pentru micul spectator, „lectură“ o facem noi, prin spectacol, iar claritatea ei va fi hotărîtoare pentru viitorul lui ca om de cultură. Realizarea unui spectacol sub nivelul de pregătire al micului spectator duce la insatisfacție, marcată prin dezinteres și abandon; depășirea cu prea mult a treptei de accesibilitate, la derută. Subliniez „cu prea mult“, deoarece un plus e necesar procesului de evoluție.

Să creăm spectacole pentru tinerii noștri spectatori cunoscînd perfect copilăria de azi: cel care se bîzuește doar pe amintirile din propria sa copilărie, cade în desuetudine.

Să evităm generalizarea unei singure modalități: repetarea, dogmatizarea unei experiențe izbutite, insistența asupra unei formule il pot duce pe copil la concluzia că „acesta e teatrul“, determinîndu-l să refuze alte valori și modalități; după cum nu e bine să mizăm exclusiv pe imagine, pe comunicarea senzorial-intuitivă, pe ritmuri și pe „forma pură“, care pot fi doar componente ale expresiei teatrale.

Numai astfel vom oferi copiilor noștri teatrul cu adevărat valoros pe care îl merită. Cînd autorii dramaticei vor înțelege însemnătatea misiunii ce le revine și vor scrie pentru cei mai entuziaști, dar și cei mai intransigenți spectatori, cînd teatrul destinat acestora va fi sprijinit mai mult decît cel destinat adulților, cînd actorii vor avea pe deplin conștiința că realizează un act artistic, teatrul pentru micii și tinerii spectatori va fi, probabil, cea mai generoasă instituție de cultură din lume.

Îată de ce Ziua mondială a teatrului a fost dedicată, anul acesta, copiilor.

IOA LUCIAN

artist emerit,

președintele Centrului național român al
Asociației internaționale a teatrelor pentru copii și tineret,
membru în Biroul Executiv ASSITEJ